

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15018148	CPI de Atios	Valdoviño	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Cultura clásica	3º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	11
4.2. Materiais e recursos didácticos	11
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	12
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	12
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	14
6. Medidas de atención á diversidade	15
7.1. Concreción dos elementos transversais	16
7.2. Actividades complementarias	17
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	18
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	19
9. Outros apartados	20

1. Introducción

A presente PD está enmarcada no Decreto 156/2022, do 15 de setembro (DOG do 26/09/2022), polo que se establece a ordenación e o currículo da Ed. Secundaria na Comunidade Autónoma de Galicia e o seu obxectivo é desenvolver, e adaptar á realidade do noso centro, os preceptos neste recollido.

O CPI de Atios atópase no lugar de Atios, na parroquia de Valdoviño, no concello de do mesmo nome.

O Concello de Valdoviño ten 6.594 habitantes, repartidos entre 8 parroquias, e todas elas nutren de alumnado ó noso centro.

É un concello de diversidade natural e patrimonial, centrando a súa economía no sector terciario, xa que é receptor dunha importante cantidade de turismo, e cunha achega relevante do sector primario. Deste xeito, utilizarase o entorno próximo ao máximo, para poder entender distintos aspectos da materia.

No presente curso 2023 - 24, o número de alumnas/os de ESO en 3º da ESO, é de 57 alumnos/as, estando matriculadas na materia, 8 persoas.

A materia de Cultura Clásica comprende unha bagaxe de coñecementos cuxo eixe central vén constituído polo modo de entender o mundo e o ser humano que tiñan as civilizacións grega e romana. É sabido que as manifestacións desa cultura converxen en varios campos da acción e do pensamento humano, nunha secuencia temporal que chega ata hoxe mesmo e que se estende desde a filosofía e o dereito ata as linguas de moitos países e as súas literaturas, e desde as cidades e a súa organización, o deporte, a educación, ata o mundo da arte, o urbanismo e a vida cotiá. Os froitos da cultura clásica son, polo tanto, unha serie de valores cívicos, sociais e estéticos que determinan en gran medida o modo do ser do ser humano actual, de tal maneira que ese substrato cultural constitúe un elemento vivo na civilización occidental que permite tanto a continuidade na práctica deses valores como o entendemento por parte da cidadanía da súa pertenza a unha tradición de pensamento que está por encima das propias fronteiras dos Estados.

A través de Cultura Clásica preténdese iniciar o alumnado nun exercicio de reflexión e análise sobre as bases en que descansan realidades moi importantes da nosa cultura, confrontándoas co que coñecemos como legado clásico: un patrimonio común que debe ser considerado irrenunciábel para a cidadanía europea.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir o mundo grecorromano desde as facetas xeográfica e histórica, localizándoo no espazo e no tempo mediante o uso da cartografía e os eixes cronolóxicos para que sirva de punto de partida do resto de coñecementos.	2		4			1		
OBX2 - Recoñecer as influencias da mitoloxía clásica analizando a literatura, o cinema, o teatro, a publicidade, a arte en xeral e mesmo aspectos da vida cotiá, para entender a orixe deses elementos herdados e usalos correctamente.				2	3-4-5			1-2
OBX3 - Identificar de maneira xeral etapas e estilos a través de obras salientables da arte grecolatina para recoñecer e interpretar eses elementos en exemplos doutras épocas ou movementos artísticos e culturais.								1-2
OBX4 - Recoñecer os elementos presentes do pasado grecolatino en aspectos actuais tales como a política, os usos e costumes da sociedade, a situación da muller, o dereito, a educación e as formas de lecer, establecendo comparacións para comprender mellor o mundo que nos rodea.	2					1-2		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Tomar conciencia do valor das linguas clásicas, a través da súa perspectiva etimolóxica e como elemento transmisor das civilizacións grega e romana, para non esquecer que foron linguas vivas e que, nalgunha medida, seguen a selo.	4	2-3						
OBX6 - Apreciar o mundo grecorromano mediante a investigación da súa herdanza actual de forma que se respecte e valore o que representa o legado e o patrimonio do mundo clásico e a obriga como cidadáns que temos de preservalo e transmitilo á posteridade.	1-3	3		1-3	3-4-5		3	

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Xeografía de Grecia e Roma Antigas	Marcos xeográficos en que se desenvolven as civilizacións grega e romana ao longo da súa historia. Localización nun mapa en soporte papel e dixital fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega e romana.	15	15	X		
2	Historia de Grecia e Roma Antigas	Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. Etapas, feitos importantes e mulleres e homes relevantes. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio. Etapas, feitos importantes e mulleres e homes relevantes. Presenza de Grecia e Roma na Península Ibérica. A romanización de Hispania e a da Gallaecia.	15	15	X		
3	Mitoloxía da Grecia e Roma Antigas	Cosmogonía. Teogonía. O panteón grego e romano. Mitos grecolatinos. Orixes e funcións. Os heroes e heroínas. Pervivencia da mitoloxía nas manifestacións artísticas, literarias e na publicidade. Relixión grega: cultos, santuarios e oráculos. Relixión romana: culto público e privado.	15	15	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
3	Mitoloxía da Grecia e Roma Antigas	Mitoloxía e temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.	15	15	X		
4	Arte Clásica	Fundamentos e etapas da arte clásica. Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas. Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas. Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas. Herdanza clásica no patrimonio artístico en Europa en xeral e en Galicia en concreto. Presenza da civilización grecolatina nas artes.	15	15		X	
5	Política e sociedade da Grecia e Roma Antigas	Organización política en Grecia e en Roma: formas de goberno e institucións. Presenza da civilización grecolatina na organización política actual. Sociedade en Grecia e Roma: clases sociais. A escravitude. A familia en Grecia e Roma. Roles dos seus membros; situación da muller.	15	15		X	
6	Vida cotiá da Grecia e Roma Antigas	Vida cotiá en Grecia e Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e traballo. Presenza da civilización grecolatina na organización social actual.	15	15			X
7	Lingua e léxico	As linguas romances. O alfabeto grego e o abecedario latino. Léxico grecolatino na linguaxe común e na científica e técnica. Presenza das linguas clásicas nas linguas modernas. Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais. fraseoloxía básica	10	15			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Xeografía de Grecia e Roma Antigas	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir os marcos xeográficos en que se desenvolven as civilizacións grega e romana ao longo da súa historia.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	PE	50
CA1.2 - Localizar nun mapa en soporte papel e dixital fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega e romana.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.	TI	50

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.

UD	Título da UD	Duración
2	Historia de Grecia e Roma Antigas	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Identificar, describir e explicar o marco histórico e as etapas en que se desenvolven as civilizacións grega e romana.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	PE	50
CA1.4 - Identificar as principais características de cada período da historia de Grecia e Roma, o papel que desempeñan os seus protagonistas e saber situar nun eixe cronolóxico feitos históricos.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA1.5 - Identificar as características fundamentais da romanización de Hispania e Gallaecia.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA6.3 - Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.	TI	50
CA6.4 - Investigar sobre a perduración da civilización clásica na contorna, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. Etapas, feitos importantes e mulleres e homes relevantes. - Marco histórico da civilización romana: monarquía, república e imperio. Etapas, feitos importantes e mulleres e homes relevantes. - Historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país. A presenza de Grecia e Roma na Península Ibérica. A romanización de Hispania e a da Gallaecia. - Investigación sobre a perduración da civilización clásica na nosa cultura.

UD	Título da UD	Duración
3	Mitoloxía da Grecia e Roma Antigas	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar os principais deuses e deusas da mitoloxía grecolatina.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	PE	50
CA2.2 - Recoñecer os mitos e os heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas cos mitos e os heroes doutras culturas e os actuais. Orixes e funcións.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA2.3 - Comparar as características da relixiosidade e da relixión grega coas actuais.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA2.4 - Describir os fundamentos da relixiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións do culto privado.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA6.1 - Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	TI	50
CA6.2 - Coñecer a perduración da mitoloxía e os temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Cosmogonía. Teogonía. O panteón grego e romano. - Mitos grecolatinos. Orixes e funcións. Os heroes e heroínas. Perduración da mitoloxía nas manifestacións artísticas, literarias e na publicidade. - Relixión grega: cultos, santuarios e oráculos. - Relixión romana: culto público e privado. - Mitoloxía e temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.

UD	Título da UD	Duración
4	Arte Clásica	15

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Distinguir as características fundamentais da arte clásica e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	PE	50
CA3.2 - Identificar as características máis salientables da arquitectura grecorromana en relación cos edificios máis singulares.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA3.3 - Recoñecer as manifestacións escultóricas da arte grega e romana ao longo da Antigüidade e identificar a súa temática en obras representativas.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA3.4 - Diferenciar as creacións urbanísticas romanas das outras épocas, así como a súa rede viaria, facendo fincapé no contorno do alumnado.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA3.5 - Saber localizar os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.	TI	50
CA6.1 - Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Fundamentos e etapas da arte clásica. - Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas. - Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas. - Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas. - Herdanza clásica no patrimonio artístico en Europa en xeral e en Galicia en concreto. - Presenza da civilización grecolatina nas artes e na organización social e política actual.

UD	Título da UD	Duración
5	Política e sociedade da Grecia e Roma Antigas	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Identificar as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferenzas entre elas e cos sistemas políticos actuais.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	PE	50
CA4.2 - Distinguir as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.3 - Describir a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.	TI	50
CA6.1 - Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Organización política en Grecia e en Roma: formas de goberno e institucións. - Sociedade en Grecia e Roma: clases sociais. A escravitude. - A familia en Grecia e Roma. Roles dos seus membros; situación da muller. - Presenza da civilización grecolatina nas artes e na organización social e política actual.

UD	Título da UD	Duración
6	Vida cotiá da Grecia e Roma Antigas	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.4 - Coñecer os trazos máis salientables da vida cotiá en Grecia e Roma.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	PE	50
CA4.5 - Identificar as principais formas de lecer da Antigüidade e comparalas coas actuais.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA4.6 - Relacionar e establecer semellanzas e diferenzas entre as manifestacións deportivas da Grecia clásica e as actuais.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.	TI	50

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Vida cotiá en Grecia e Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e traballo. - Os espectáculos públicos en Grecia e Roma.

UD	Título da UD	Duración
7	Lingua e léxico	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.2 - Identificar a orixe común das linguas indoeuropeas, distinguir as linguas europeas romances das non romances e recoñecer a orixe grecolatina do léxico das linguas de España e doutras linguas modernas.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.	PE	50
CA5.3 - Distinguir e identificar latinismos, cultismos, semicultismos e termos patrimoniais e facer evolucións desde o latín ao galego e ao castelán, tendo en conta os fenómenos fonéticos.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA5.4 - Utilizar con propiedade terminoloxía científico-técnica de orixe grecolatina e constatar o influxo das linguas clásicas en linguas non derivadas delas.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA5.5 - Identificar as principais características dos xéneros literarios grecolatinos, a súa influencia na literatura posterior e os fitos esenciais das literaturas grega e latina como base literaria da cultura europea e occidental.	Contestar ás cuestións da proba cun mínimo de coherencia e relación co tema.		
CA5.1 - Distinguir diversos tipos de escritura, comprender as súas funcións e a orixe do alfabeto e dos tipos de sistemas de escritura usados na actualidade e recoñecer a presenza de elementos dos alfabetos grego e latino nos alfabetos actuais.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.	TI	50
CA5.6 - Usar as fórmulas de saúde e presentación en latín e grego e fraseoloxía básica da aula.	Elaborar unha tarefa na que amose os comportamentos e accións mínimos que se requiren no CA.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Historia da escritura. Tipos de escritura, materiais e soportes. - Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e o abecedario latino. - As linguas do mundo. O indoeuropeo e as súas familias lingüísticas. - As linguas romances. - Composición e derivación culta de orixe grega e latina. - Latinismos, palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. - Principais regras de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán. - Léxico grecolatino na linguaxe común e na científica e técnica. - Presenza das linguas clásicas nas linguas modernas. - Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais. - Fórmulas básicas de saúde e presentación en latín e grego, e fraseoloxía básica do medio escolar.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Consideramos que neste nivel da educación obrigatoria é necesario priorizar as estratexias metodolóxicas de carácter motivador, que estimulen o interese do alumnado polos temas tratados na materia.

Para iso, as Unidades Didácticas desenvolveranse por medio dunha metodoloxía esencialmente activa, limitándose ó máximo a exposición maxistral, que se tentará reducir á explicación dos conceptos máis confusos, buscando a participación constante do alumnado na construción dos coñecementos. Deste xeito, farase unha lectura das unidades didácticas, fomentando tamén a competencia clave lingüística, e procederase á conseguinte explicación por parte do/da docente.

Esta explicación, poderá verse enriquecida con documentos de diversa índole, tanto escritos, coma audiovisuais.

Esta materia facilita tamén o dar unha aplicación práctica ós temas, partindo no posible da súa contorna inmediata, da realidade que eles/as coñecen, e evitando que lles resulten afastados ou carentes de interese.

Dentro do posible tentarase facer algunha saída para observar en directo algúns dos fenómenos estudados na aula: coñecer restos arqueolóxicos romanos, visitar algunha exposición relacionada co tema...

Na aula alternaranse os traballos e actividades individuais cos desenvolvidos en pequeno e gran grupo, facilitando a comunicación entre o alumnado e a súa participación na clase.

Potenciaranse as estratexias de busca e tratamento da información, tanto escrita -prensa, manuais, monografías, etc. - como oral ou visual -medios de comunicación, diapositivas, etc.-

Dentro de cada unidade comezarse por explorar os coñecementos previos sobre o tema: tormentas de ideas, preguntas na aula..., e a continuación daranse a coñecer os obxectivos da unidade para que o alumnado saiba o que se pretende conseguir en cada momento.

Tentarase ademais atender a cada alumno/a de forma individualizada, e flexibilizar o traballo adaptándose ós distintos ritmos dos rapaces e rapazas. Consideramos necesario permitirlle ao alumnado que afonde naqueles aspectos que lles resulten máis interesantes da materia, e que aporte en todo momento as súas opinións sobre o desenvolvemento dos contidos.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Apuntamentos da docente
Edixgal
Fichas
Caderno do alumnado
Material audiovisual

Hoxe en día contamos cunha grande diversidade de recursos pedagóxicos para cada momento didáctico ou metodoloxía a empregar.

O libro de texto é un importante apoio para o profesorado e para o alumnado xa que aglutina todas as unidades que se van traballar ao longo do curso e terase en conta, pero case coma material complementario.

Empregarase fundamentalmente, material elaborado pola docente, ao que se poderá acceder a través da plataforma de aprendizaxe Edixgal, onde se poderán programar traballos e actividades (visualizar vídeos, realizar tarefas interactivas...) que enriquezan a didáctica.

O alumnado requirirá dun caderno de traballo onde plasmará as tarefas de xeito ordenado e con boa presentación. Dito cartafol será unha mostra máis do traballo do/a alumno/a e da súa progresión.

Hoxe en día o manexo das TIC son necesarias pois ofrecen moitas vantaxes pero a docente será selectiva no seu emprego e transmitirá ao alumnado a necesidade do seu uso responsable.

As novelas ou o cine que traten algún dos aspectos do currículo de terceiro adoitan ser un material atractivo para afondar e comprender os contidos. Estes poden ser traballados na súa totalidade ou parcialmente segundo a

organización e dispoñibilidade temporal.

Pode dispoñerse de xogos históricos para ser empregados nalgunha ocasión pois favorecen un bo clima escolar.

Malia que estamos nun momento moi tecnolóxico non se poden descartar os traballos de carácter manual, elaborados con material funxible, como os pósteres ou murais temáticos xa que é importante que o alumnado planifique, deseñe e constrúa co fin de que desenvolva as súas destrezas e a súa proactividade.

En definitiva, deben empregarse diferentes materiais didácticos coa intención de diversificar non só a metodoloxía senón tamén a aprendizaxe individual.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Partiremos dunha avaliación inicial coa que pretendemos valorar os coñecementos previos e os esquemas mentais do alumnado. Un instrumento desta avaliación pode ser unha proba inicial ou preguntas orais, que nos oriente cara ao establecemento das estratexias de aprendizaxe e a realización das actividades máis axeitadas, para a total e correcta consecución dos obxectivos previstos.

Deste xeito, e tamén antes de comezar unha unidade didáctica, farase unha tormenta de ideas ou pequenas preguntas recordatorio, destinadas a enlazar o xa aprendido co que se vai a aprender.

A consecuencia dos resultados obtidos polo alumnado, a partir da realización de ditas probas, adoptaranse as medidas oportunas para facilitar o proceso de ensinanza aprendizaxe.

O mecanismo para comunicarse coas familias, será as respectivas titoras/es, priorizando, tal e como se establece nas distintas ordes que rexen esta programación, os contactos a través das canles telemáticas.

De tódolos xeitos, contéplase que se podan adoptar medidas organizativas, ou curriculares, en función das necesidades de dito alumnado.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	15	15	15	15	15	15	10	100
Proba escrita	50	50	50	50	50	50	50	50
Táboa de indicadores	50	50	50	50	50	50	50	50

Criterios de cualificación:

Tódolos contidos, están enlazados coas competencias clave, nos criterios de avaliación e os obxectivos da materia.

E para calquera deles, establécense os seguintes graos de concreción:

Excelente: o alumnado comprendeu e executou de forma global, clara e con detalle os termos do CA sen ningún tipo de erro nin omisión. Cualificación: 4/4

Bo: o alumnado comprendeu e executou de forma global e clara os termos do CA, incorrendo nalgún tipo de erro ou omisión non substancial. Cualificación: 3/4

Elemental: o alumnado comprendeu e executou de forma básica o CA, incorrendo nalgún tipo de erro ou omisión. Cualificación: 2/4

Insuficiente: o alumnado non comprendeu nin executou o CA presentando moitos erros significativos ou omisións substanciais. Cualificación: 1/4

Non realizado: o alumnado non executou o CA. Cualificación: 0

Establécese unha correspondencia numérica entre o grao de consecución dos CA e a cualificación deste tipo de saberes.

Por exemplo, se unha pregunta dunha proba escrita se puntúa sobre 1, o grao de concreción do CA avaliado, estará entre 0 / 0,25 / 0,5 / 0,75 ou 1, aplicando a relación anterior.

Os instrumentos empregados para valorar os criterios de cualificación serán dous:

a) probas escritas:

Realizadas durante o período de tempo que comprenda o trimestre. Haberá as probas que o/a docente considere necesarias, e poderán ter dúas partes:

- Unha de carácter conceptual, e consistirá na definición de conceptos ou no desenvolvemento de cuestións e temas, a modo de redaccións, nas que se amose a asimilación dos contidos conceptuais.

- Unha de carácter procedimental, e consistirá na realización de exercicios diversos: interpretación de mapas, elaboración de resumos e esquemas, identificación e comentario de gráficas, identificación e comentario de imaxes artísticas, comentario guiado de documentos históricos sinxelos...

Ditas probas escritas puntuaranse numericamente do 0 ao 10, entendendo que o aprobado se sitúa no 5. Para poder obter unha cualificación positiva, é preciso que se realice como mínimo a metade da parte conceptual e a metade da parte procedimental, é dicir, non se poderá deixar en branco toda a parte práctica, ou toda a parte teórica. En caso contrario, a proba será avaliada cun 4.

En caso de detectar ao alumnado copiando ou utilizando métodos non idóneos, procederase a retirar o exame e puntuar cun cero (0) dita proba.

De igual xeito, durante a realización das probas escritas, o alumnado non poderá estar en posesión nin utilizar dispositivos telefónicos móbiles nin calquera outro dispositivo electrónico ou doutro tipo, que permita o almacenamento de información. A posesión e/ou uso dalgún destes dispositivos por parte do alumnado, e o coñecemento de dito feito por parte do profesorado, implicará a retirada da proba e a cualificación desta cun cero (0).

A nota destas probas suporá o 50 % da nota final de trimestre.

b) táboas de indicadores:

realizadas durante o período de tempo que comprenda o trimestre. Para valoralas, terase en conta:

- a correcta execución das actividades feitas no caderno, cunha presentación nunhas condicións mínimas de organización, limpeza, lexibilidade e composición correctas

- a valoración de pequenos traballos de investigación, redaccións ou calquera outro tipo de exercicios propostos polo docente para a súa realización fóra ou dentro da aula

- actitudes amosadas ante os distintos contidos, tanto en tarefas coma no día a día na aula

Respecto ás tarefas a realizar, tanto de aula coma de fogar, a nota asignada, será proporcional ao traballo realizado é dicir: se nun trimestre se marcaron 10 tarefas, e o alumnado só realizou 5 adecuadamente, obtería 1'5 puntos nas táboas de indicadores.

A nota destas táboas suporá o 50 % da nota final de trimestre.

Tanto nas probas coma nos traballos encargados valorados con táboas de indicadores, poderá restarse puntuación por faltas de ortografía, expresión e puntuación, en caso de que se produzan moitas, e sempre e cando a docente o crea necesario e eficaz para poder emendar a situación.

A cualificación trimestral obterase sumando a nota media das probas que se foron realizando ao longo do trimestre, cun valor equivalente ao 50%, á porcentaxe que lle corresponda segundo as táboas de indicadores dentro do 50% restante.

Dita suma realizarase, en caso de que a nota media das probas sexa, de polo menos, tres puntos (3). En caso contrario, a cualificación trimestral será insuficiente.

A cualificación trimestral será positiva, cando a nota resultante da suma da media de probas máis as táboas de indicadores, sexa de polo menos cinco puntos (5).

Como o rexistro da nota numérica en XADE, esixe o uso dun número enteiro, dita nota obterase coa utilización do redondeo:

- se a suma final obtida é un número enteiro, esa mesma será utilizada.

- se a suma final obtida é un número decimal, redondearase ó enteiro superior no caso de que os decimais teñan un valor igual ou maior de cincuenta e cinco (exemplo: 6,55 ou 7,8 transcribíranse nas actas cun 7 ou un 8 respectivamente).

- redondearase ó enteiro inferior sen decimais no caso de que estes teñan un valor inferior a 55 (exemplo: 6,5 ou 7,3 transcribíranse como un 6 ou un 7 respectivamente).

A cualificación final do curso obterase achando a nota media das tres avaliacións, sempre e cando, ningunha delas fora cualificada con menos de 4. Nese caso, a cualificación final será insuficiente.

A cualificación final será positiva, cando esa nota media sexa de, polo menos, cinco puntos (5).

Como o rexistro da nota numérica en XADE, esixe o uso dun número enteiro, dita nota obterase coa utilización do redondeo:

- se a nota media obtida é un número enteiro, esa mesma será utilizada.

- se a nota media obtida é un número decimal, redondearase ó enteiro superior no caso de que os decimais teñan un valor igual ou maior de cincuenta e cinco (exemplo: 6,55 ou 7,8 transcribíranse nas actas cun 7 ou un 8 respectivamente).

- redondearase ó enteiro inferior sen decimais no caso de que estes teñan un valor inferior a 55 (exemplo: 6,5 ou 7,3

transcribíranse como un 6 ou un 7 respectivamente).

En caso de que algunha alumna ou alumno non compareza aos pertinentes exames e non xustifique a ausencia de maneira debida, non poderá repetir a proba, obtendo unha avaliación negativa nela, e consignarase coma un cero (0).

En caso de que xustifique a ausencia, aportando unha documentación válida a criterio da docente, realizarase a proba o día da súa incorporación e, unha vez comprobada e aceptada a xustificación, procederase a cualificar a proba.

Cráterios de recuperación:

Cando unha avaliación trimestral sexa negativa, o alumnado terá a oportunidade de recuperala, preferentemente despois do período vacacional correspondente. Para dita recuperación, realizarase unha proba escrita de similares características que as trimestrais, e avaliaranse os mesmos contidos que ao longo do trimestre a recuperar. De igual maneira que aquelas tarefas ou actitudes que necesiten ser recuperadas, e que foran cualificadas a través das táboas de indicadores.

En caso de que tras a recuperación da avaliación, continúe con cualificación negativa, poderá realizar unha proba final no mes de xuño, para recuperar aquelas avaliacións que consten como suspensas. En dita proba, avaliaranse os mesmos contidos que ao longo do ou dos trimestres a recuperar.

Ditas probas de recuperación trimestrais e de xuño, serán cualificadas coma APTA ou NON APTA. En caso de ser apta, coma nota numérica consignarase cun 5. En caso de non apta, consignarase a nota que xa se establecera na avaliación trimestral, para calcular a nota a recoller en XADE coma nota final ordinaria.

En ditas recuperacións, nas que aparecerán exercicios correspondentes á materia dos parciais trimestrais, deben completalos correctamente nun número proporcional, non podendo deixar en branco todos os exercicios dun parcial. Por exemplo, unha alumna/o que teña que recuperar a 1ª avaliación, a través dunha proba de 10 exercicios, onde cinco corresponden ao 1º parcial e cinco ao 2º parcial, non tería aprobado se só realizase os cinco primeiros; debe realizar, cando menos dous de cada. En caso contrario, a proba avaliarase coma non apta, e consignarase un 4.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O alumnado con materias pendentes, terá a opción de escoller dous tipos de avaliación, segundo o crean conveniente.

Para a elección, enviarase unha circular ás súas familias a principio de curso explicando os dous procedementos, e deberá vir de volta asinada, conforme entenden os dous, están de acordo coa escolla feita polo alumnado e están ao tanto dos prazos de entrega en caso de entregar os boletíns periódicos.

Na primeira modalidade, combinarán a realización de traballos prácticos ó longo do curso que se recollerán periodicamente (novembro, xaneiro e marzo), con exames parciais e un exame final que se levará a cabo no mes de maio, para poder recuperar algún dos parciais suspensos.

O programa de traballo, estará baseado nos contidos traballados polo alumnado durante o curso pasado. As actividades propostas serán divididas por unidades repartidas en cadernos de traballo. Unha vez realizadas serán entregadas, dentro dos prazos estipulados, para a súa corrección e puntuación.

O profesorado que imparta as respectivas materias, será o encargado de supervisar as distintas actividades de avaliación encamiñadas á superación da materia pendente, e resolverá as dúbidas que o alumnado poida presentar con respecto ós exercicios a entregar ou entregados.

A entrega correcta e dentro dos prazos previstos dos traballos encomendados ao alumnado, suporá un 40% da nota trimestral.

Os exames parciais que se realizarán trimestralmente, suporán o 60% restante da nota. Dito exame, versará sobre os contidos traballados nos cadernos de actividades trimestrais.

A cualificación final da materia pendente, obterase achando a nota media obtida en cada recuperación trimestral, sempre e cando, ningunha delas fora cualificada con menos de 4. Nese caso, a cualificación final será insuficiente.

Para que a materia se considere superada, deberá obter en total e como mínimo, cinco puntos (5). A materia cualificarase coma APTA ou NON APTA, consignando no XADE cinco puntos (5).

Na circunstancia de que o alumnado que escolleu a avaliación combinada, non fixese un ou dous dos cadernos, poderá acollerse á avaliación só por exame, para facilitarlle a superación da materia.

Igualmente, poderá presentarse ao exame de maio, para recuperar algunha das cualificacións trimestrais negativas.

A segunda modalidade, será a realización unicamente de exames parciais e outro exame final que se levará a cabo no mes de maio, para poder recuperar algún dos parciais suspensos. Estes exames ou probas, suporán o 100 % da

nota final.

Buscamos deste xeito, que o alumnado poda escoller a modalidade que mellor se axeite ás súas capacidades e/ou circunstancias, e poda así, superar a materia pendente.

A cualificación final da materia pendente, obterase achando a nota media obtida en cada recuperación trimestral, sempre e cando, ningunha delas fora cualificada con menos de 4. Nese caso, a cualificación final será insuficiente.

Para que a materia se considere superada nesta modalidade, deberá obter como mínimo, cinco puntos (5). A materia cualificarase coma APTA ou NON APTA, consignando no XADE cinco puntos (5).

En calquera das dúas modalidades, en caso de cualificación negativa no mes de maio, o alumnado poderá presentarse a un exame de recuperación en xuño. Ao alumnado que tivera escollida a modalidade de entrega de traballos trimestrais, conservaráselle as cualificacións positivas que obtivera nos distintos trimestres.

En base ao establecido na RESOLUCIÓN do 26 de maio de 2022, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato no curso académico 2022/23, o alumnado que acceda a un Programa de Diversificación Curricular con materias pendentes de cursos anteriores integradas nalgún dos ámbitos, consideraranse superadas se se supera o ámbito correspondente. Polo tanto, o alumnado nesta situación, que teña esta materia pendente, teraa superada automaticamente no caso de superar o Ámbito Sociolingüístico de 3º de PDC, entregando coma apoio as actividades trimestrais. En caso de non superar o Ámbito, poderá acceder a unha proba levada a cabo no mes de maio, e outra de recuperación en xuño que lle permita recuperala de xeito individual ao Ámbito.

6. Medidas de atención á diversidade

Neste nivel educativo é máis frecuente que nos cursos de Primaria a existencia de alumnos e alumnas con moi diferentes necesidades educativas debido ás súas diversas capacidades, motivacións, estilos de aprendizaxe e intereses.

Por iso é necesario ofrecer diferentes respostas dentro da aula, que se poden concretar nos seguintes aspectos:

No referido ós obxectivos didácticos, procuraremos que haxa un equilibrio entre os distintos tipos de capacidades a desenvolver, de forma que o alumnado atope diferentes vías para alcanzar os mesmos obxectivos. Por exemplo:

Capacidades cognitivas: obxectivos referidos a identificar, recoñecer, etc.

Capacidades afectivas: obxectivos referidos á valoración e aprecio do patrimonio, de actitudes cívicas, habilidades sociais...

Capacidades de inserción social: obxectivos orientados á valoración das repercusións de diversos feitos, á mellora do contorno social, etc.

Capacidades de relación interpersonal: realización de tarefas en grupo, participación en debates, etc.

Ademais disto priorizaranse as capacidades transversais, de forma que o alumnado que non consigan algún obxectivo da etapa a través da materia de Xeografía e Historia, poida facelo a través doutras.

No referido os contidos tentarase:

- Fixar prioridades, é dicir, distinguir entre os contidos substanciais, que resulta básico aprender, e outros contidos accidentais que poden ser complementarios dos anteriores.

- Establecer un equilibrio entre os distintos tipos de contidos (conceptos, procedementos e actitudes) tal e como se fixo cos distintos tipos de capacidades nos obxectivos didácticos.

Na avaliación procuraremos:

Deseñar distintos niveis de complexidade, diferenciando tres graos de dificultade:

1. Que recoñeza e identifique

2. Que analice e valore

3. Que analice e valore criticamente a información

Tentarase que cada alumno/a alcance os tres niveis, pero o grao de abstracción e dificultade de cada un permitirá diversificar os resultados do alumnado.

Partindo das avaliacións iniciais en cada unidade e ao principio do curso considerarase a necesidade de utilizar reforzos ou exercicios complementarios.

Utilizaranse estratexias de avaliación variadas, como expoñemos no apartado de avaliación, para contribuír á atención á diversidade.

Por último, hai unha serie de medidas de aula que favorecen o desenvolvemento da diversidade e que en parte sinalamos no apartado de metodoloxía:

- Uso de metodoloxías diversas, combinando os métodos de exposición e indagación.

- Actividades diferenciadas segundo a posibilidade de alcanzar un grao ou outro de afondamento nos obxectivos.

- Materiais non homoxéneos, combinando o libro de texto ou as monografíaes específicas con medios audiovisuais que contribúan a reforzar a motivación ou a aportar tarefas específicas a alumnado con dificultades de aprendizaxe.

- Agrupamentos flexibles, de forma que o alumnado poida ser cambiado de lugar en función das necesidades da clase, sobre todo para o traballo en pequeno e gran grupo.
  - Utilización de ritmos distintos, acordes coas capacidades e posibilidades dos alumnos e alumnas.
- Finalmente, para aquel alumnado que non consiga acadar os obxectivos mínimos a través de todas estas medidas ordinarias de aula, recorrerase a:
- Reforzos educativos, consistentes na explicación personalizada da materia coa realización de exercicios específicos. O alumnado que precise dun reforzo, haberá de alcanzar en calquera caso os obxectivos mínimos da materia para obter unha avaliación positiva.
  - Adaptacións curriculares individualizadas, realizadas en colaboración co Departamento de Orientación e que poderán incidir tanto nos contidos como na metodoloxía e mesmo nos obxectivos, con probas deseñadas particularmente para os alumnos e alumnas que o necesiten.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
ET.1 - Comprensión lectora, oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Educación Dixital, Creatividade	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Educación para o Emprendemento Social e Empresarial					X		
ET.4 - Espírito crítico e científico	X	X			X	X	
ET.5 - Educación Emocional e para a Saúde					X	X	
ET.6 - Educación para a Igualdade de Xénero, de Orientación Sexual...			X	X	X	X	
ET.7 - Educación Cívico - Social			X	X	X	X	
ET.8 - Educación Ambiental	X	X					
ET.9 - Educación para a Paz e resolución de Conflitos		X			X	X	

Observacións:

Os elementos transversais son valores que teñen unha traxectoria histórica e, baixo o exemplo civilizador do mundo clásico, intégranse no currículo desde a perspectiva dos contidos de Grecia e Roma e tradúcense nunha vontade permanente de exemplificar a través deles e destacar respecto a dereitos e liberdades fundamentais, á participación, á liberdade, a xustiza, a igualdade, ao pluralismo político, a paz e a democracia, desenvolvendo a través da metodoloxía do currículo unha educación para a convivencia e o respecto nas relacións interpersoais, impulso da igualdade real e efectiva entre mulleres e homes, a tolerancia e o recoñecemento da diversidade e rexeitamento a calquera forma de violencia.

É importante mencionar o interese que a metodoloxía do currículo ten en educar a capacidade de escoita activa, a empatía e o diálogo. Igualmente o autocontrol no uso das tecnoloxías da información e a comunicación, a convivencia e os hábitos de vida saudable, motivando o espírito emprendedor que xera un emprego sostible a través dunha posta en valor e uso respectuoso da herdanza clásica que o rico patrimonio clásico atesoura.

Como eixes vertebradores deste apartado, teranse en conta a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento, a educación emocional, a igualdade de xénero e a creatividade.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita aos restos romanos da cidade de Lugo e arredores (Santa Eulalia de Bóveda)	* Obxectivos - Ter curiosidade e querer coñecer formas de vida doutras épocas. - Valorar os restos da romanización en Galicia, como fontes fundamentais que nos permiten reconstruír o noso pasado e que, polo tanto, cómpre conservar. - Sentir aprecio pola arte Antiga, valorándoa por tres razóns: polo seu valor artístico, por expresar os gustos, necesidades e sentimentos dunha época e por ser o reflexo da creatividade humana. - Desenvolver a empatía polas crenzas e forma de vida doutras épocas. - Coñecer lugares destacados da xeografía galega. * Data: 2º trimestre * Lugar de realización: Lugo * Repercusións económicas: Custo do desprazamento * Profesorado responsable: docente de 3º da ESO. En caso de que a ratio o esixa, asistiría outro docente do departamento a maiores, ou aquel que tivera dispoñibilidade de facelo.	X		
Visita ao Centro de Interpretación Caldoval de Mugar dos	* Obxectivos - Ter curiosidade e querer coñecer formas de vida doutras épocas. - Valorar os restos da romanización en Galicia, como fontes fundamentais que nos permiten reconstruír o noso pasado e que, polo tanto, cómpre conservar. - Sentir aprecio pola arte Antiga, valorándoa por tres razóns: polo seu valor artístico, por expresar os gustos, necesidades e sentimentos dunha época e por ser o reflexo da creatividade humana. - Desenvolver a empatía polas crenzas e forma de vida doutras épocas. - Coñecer lugares destacados da xeografía galega. * Data: 1º - 3º trimestre * Lugar de realización: Mugar dos * Repercusións económicas: Custo do desprazamento * Profesorado responsable: docente de 3º da ESO. En caso de que a ratio o esixa, asistiría outro docente do departamento a maiores, ou aquel que tivera dispoñibilidade de facelo.		X	

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Actividade de recreación histórica a mans da Asociación Gallaecia Viva	<p>* Obxectivos - Ter curiosidade e querer coñecer formas de vida doutras épocas. - Valorar os restos da romanización en Galicia, como fontes fundamentais que nos permiten reconstruír o noso pasado e que, polo tanto, cómpre conservar. - Sentir aprecio pola arte Antiga, valorándoa por tres razóns: polo seu valor artístico, por expresar os gustos, necesidades e sentimentos dunha época e por ser o reflexo da creatividade humana. - Desenvolver a empatía polas crenzas e forma de vida doutras épocas. - Coñecer lugares destacados da xeografía galega. * Data: 1º - 3º trimestre * Lugar de realización: no propio centro * Repercusións económicas: Custo da actividade * Profesorado responsable: docente de 3º da ESO. En caso de que a ratio o esixa, asistiría outro docente do departamento a maiores, ou aquel que tivera dispoñibilidade de facelo.</p>			X

Observacións:

Todas as actividades complementarias axudan a potenciar a motivación, a comprensión e a aprendizaxe do alumnado así como a saír da rutina.

Permiten afondar nos contidos do currículo e comprobar a súa aplicación real .

A nivel persoal, facilitan a socialización do alumnado, desenvolver a súa creatividade e descubrir as súas habilidades fóra do ámbito escolar.

Agora ben, é preciso que estas sexan escollidas adecuadamente, sexan motivadoras e se adapten ao nivel de comprensión do alumnado.

Establécense tres fases para a preparación e desenvolvemento destas actividades:

-Unha primeira fase previa que consiste na preparación do alumnado. Nela dáselle información do tema e propóñense tarefas para desenvolver durante a actividade.

-Unha segunda fase ou fase central consistente na actividade propiamente dita durante a cal o alumnado deberá coller datos e información.

-Xa na aula unha terceira fase de feed-back para comprobar o resultado da experiencia.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Metodoloxía empregada
Presentación dos contidos (conceptos, procedementos e actitudes)
Actividades na aula
Instrucións, aclaracións e orientacións ás tarefas do alumnado
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Recursos e organización da aula

Medidas de atención á diversidade
Tense en conta a diversidade
Clima de traballo na aula
Motivación inicial do alumnado
Clima da aula
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Seguimento control do proceso de ensino-aprendizaxe

Descrición:

O proceso de avaliación ten un carácter continuo e comprende tres funcións básicas, referidas a unha fase concreta ou momento determinado do proceso avaliativo:

I. **Avaliación inicial:** ten lugar antes do comezo do plan ou programa e permite coñecer a realidade educativa e as necesidades do contexto do que se deriva a intervención. É a realizada como fase previa á elaboración desta programación.

II. **Avaliación Formativa:** ten lugar durante a implantación de dito programa e proporciona información durante o desenvolvemento do proceso para efectuar os cambios e axustes necesarios.

Para realizar a avaliación e seguimento da presente programación, en cada reunión mensual do Departamento os membros, irán valorando as adaptacións feitas na mesma, de forma que os problemas atopados poderán ser solucionados sobre a marcha. Unha vez ó mes este seguimento, coas modificacións realizadas, farase constar na acta das reunións.

III. **Avaliación Final:** Determina o alcance dos resultados acadados ó remate do proceso. A finalidade é medir a funcionalidade do plan ou programa no seu conxunto e as posibles modificacións para conseguir unha mellora.

Para realizar as distintas fases de avaliación e poder detectar as posibles modificacións, os membros do Departamento no seu conxunto valorarán os resultados obtidos polos alumnos e alumnas dos distintos cursos e materias, o grao de cumprimento dos obxectivos xerais e por cursos, e unha enquisa sobre a práctica docente cuberta polo alumnado.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

O profesorado realizará de xeito continuo o seguimento da programación atendendo á súa temporalización, criterios establecidos de avaliación, contidos a impartir, metodoloxía, etc....todo isto coa finalidade de ir axustando e incluso modificando aqueles aspectos didácticos que crea convenientes para que dita programación resulte máis real, aplicable e operativa.

Farase un seguimento da programación e da práctica docente a través da aplicación PROENS por avaliación trimestral, recolléndose datos sobre a temporalización, os axustes dos Criterios de Avaliación, os instrumentos de avaliación, a ponderación dos mesmos, etc.. Toda esta información xunto coa referida aos contidos, metodoloxía, avaliación, etc., será valorada polo docente e os/as membros do Departamento indicando, sobre todo, as posibles razóns das dificultades do desenvolvemento da programación (polo clima da aula, recursos, diversidade de alumnado, etc.). De todo isto se elaborará un informe detallado nas actas do departamento.

Para avaliar o proceso de ensino deben empregaranse os indicadores de logro establecidos na programación e comprobar o seu grao de cumprimento.

Finalmente, nas memorias de final de curso aparecerán recollidas as propostas de mellora que fosen necesarias poñer en práctica nos cursos sucesivos, procurando ir axustando a programación á temporalidade e á realidade.

9. Outros apartados

1. Plan de fomento da lectura

Na aula desenvolveranse estratexias de comprensión lectora como as seguintes: - Lectura en voz alta. O alumnado lerá por quenda en voz alta, diferentes parágrafos, ben do libro de texto, ben de artigos de xornais ou outro tipo de textos aportados polo profesorado. O docente realizará a continuación una serie de preguntas, para comprobar o grao de comprensión adquirido pola clase. - Lectura en voz baixa. Lectura individual dalgún texto, sobre o cal o alumnado realizará actividades escritas que servirán para coñecer o nivel de comprensión acadado. - Narrativa. Utilización da novela histórica para reforzar ou complementar algunha das unidades didácticas máis áridas.

2. Tratamento do fomento das TICs. Plan Dixital

Colaboramos na aplicación do Plan Dixital existente no centro, fomentando o uso das novas tecnoloxías e de tódalas posibilidades que nos ofrecen. Algúns dos usos das TIC que temos previsto facer son os seguintes: - Busca de información en páxinas web, para completar traballos: de investigación para expoñer na aula, sobre diferentes personaxes, feitos históricos... - Uso de programas informáticos como Power Point, Canva, Clipchamp... tanto por parte do profesorado como do alumnado. - Uso do encerado dixital e da aula de informática. - Uso dalgunha aplicación de móbil que sirva para practicar calquera dos contidos ou habilidades pertencentes ás materias. - Uso da plataforma EDIXGAL. - Uso de tódolos materiais que se faciliten ao centro en caso de entrar a formar parte do programa Polos Creativos, para o cal fixemos achegas dende este departamento.